

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

رساله علمی سطح ۳

موضوع:

علل نماز گریزی در نوجوانان

استاد راهنما: حضرت حجة الاسلام والمسلمین آقای محمد مهدی نادری

استاد مشاور: جناب حاج آقای غلام رضا صفائی صادق

محقق: جعفر محسن زاده

سال تدوین: ۱۳۹۴

چکیده

نماز از جمله مباحثی است که در دین مبین اسلام از جایگاه والایی برخوردار است، با توجه به اهمیت آن، مسئله‌ی که در میان نوجوانان شیوع بیشتری دارد انجام ندادن نماز و تکالیف دینی می‌باشد، انسانی که فطرتاً مشتاق دین است، به دین‌گریزی روی آورده و در خواندن نماز بی‌میل است، این پدیده یکی از مشکلات اساسی امروز جامعه است که همواره دغدغه‌هایی را ایجاد کرده است و تهدیدی جدی برای نسل جوان و نوجوان محسوب می‌شود.

بنابراین، لازم بود که تحقیقی در این مورد صورت گرفته و راه‌حلی برای آن ارائه گردد، که پژوهش حاضر با عنوان «علل نماز‌گریزی در نوجوانان» در بین تعداد دانش‌آموزان به شیوه تصادفی ساده و با روش پیمایش (پرسشنامه محقق‌ساخت) انجام شده است. محقق پس از مطالعه و بررسی، به این نتیجه رسید که مجموعاً پنج عامل خانواده، مدرسه، دوستان، رسانه‌ها و نگرش فرد به نماز، به عنوان عوامل تعیین‌کننده نماز‌گریزی مطرح هستند.

که نتایج و یافته‌های آن به شرح زیر است:

در گرایش نسبت به نماز نوجوانان دانش‌آموز، وقتی ۵ متغیر؛ عدم آگاهی از جایگاه و آثار نماز، معاشرت با دوستان ناباب، تمایل والدین (اهمیت دادن والدین) به نماز، میزان تماشای ماهواره و تاثیر مدرسه، با هم در نظر گرفته شوند، "عدم آگاهی از جایگاه و آثار نماز" بیشترین تاثیر را بر تمایل و عدم تمایل نوجوانان به نماز دارد و پس از آن معاشرت با دوستان ناباب است که تاثیر معکوس بر گرایش نوجوانان به نماز دارد.

واژگان کلیدی: نماز، نوجوان، شخصیت، علل، نماز‌گریزی، آثار.

فهرست مطالب:

۱	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۲	کلیات:
۲	بیان مسأله و تعیین قلمرو آن:
۲	سؤالات تحقیق:
۲	سؤال اصلی:
۲	سؤالات فرعی:
۳	فرضیه تحقیق:
۴	اهداف و فواید تحقیق:
۴	کاربرد نتایج تحقیق:
۴	ضرورت این انتخاب و انجام تحقیق:
۶	پیشینه‌ی تحقیق:
۹	مفاهیم:
۹	نماز:
۱۰	صلاة:
۱۱	اقامه:
۱۲	مفهوم عبادت:
۱۴	واژه نوجوان:
۱۵	ویژگی های نوجوان:
۱۹	رشد دینی در نوجوانی:
۲۱	فصل دوم: جایگاه نماز در معارف اسلامی
۲۲	مقدمه:
۲۵	محوریت نماز در دین:
۲۸	اقامه نماز، اولین فعالیت فرهنگی صالحان:

۲۹	محوریت نماز در سیره و سفارش انبیا(ع) و اهل بیت(ع)
۳۱	تأکید خاص به نماز در بین دیگر عبادات
۳۲	معیار و شاخص بودن نماز
۳۳	آثار نماز
۳۴	الف- آثار فردی نماز
۴۸	ب- آثار اجتماعی نماز
۵۵	نتیجه
۵۶	فصل سوم: مبانی نظری
۵۷	مقدمه
۵۷	عدم آگاهی و بینش کافی از فریضه نماز و آثار آن:
۶۳	مجالست و همنشینی با دوستان ناباب
۶۸	اکراه و بی میلی والدین به نماز (محیط خانواده):
۷۲	سرگرم شدن افراطی دانش آموزان، باماهواره، بازی کامپیوتری و تلفن همراه (رسانه) :
۸۱	عدم الگوی مناسب در نماز
۸۶	اجبار والدین یا مدرسه به نماز
۹۵	فصل چهارم: روش تحقیق
۹۶	مقدمه
۹۹	روش اجرای تحقیق
۹۹	روش تحقیق
۱۰۰	جامعه آماری
۱۰۱	حجم نمونه و روش نمونه گیری:
۱۰۱	حجم نمونه:
۱۰۱	روش نمونه گیری:
۱۰۱	داده های مورد نیاز تحقیق:
۱۰۲	فرضیات تحقیق

- ابزارها و روش های جمع آوری داده ها: ۱۰۲
- استخراج اطلاعات پرسشنامهها: ۱۰۳
- روش های آماری تجزیه و تحلیل دادهها: ۱۰۳
- نتیجه ۱۰۳
- فصل پنجم: یافته‌های تحقیق ۱۰۴**
- ۵-۱- متغیرهای جمعیتشناختی ۱۰۵
- ۵-۱-۲- پایه تحصیلی ۱۰۵
- جدول شماره ۱: توزیع پاسخگویان بر حسب پایه تحصیلی ۱۰۵
- ۵-۱-۳- رشته تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستان ۱۰۶
- جدول شماره ۲: توزیع پاسخگویان بر حسب رشته تحصیلی ۱۰۶
- ۵-۱-۴- معدل سال قبل ۱۰۷
- جدول شماره ۳: توزیع پاسخگویان بر حسب معدل سال قبل ۱۰۷
- ۵-۱-۵- تحصیلات پدر و مادر ۱۰۸
- جدول شماره ۴: توزیع پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات پدر و مادر ۱۰۸
- ۵-۲- متغیرهای مستقل تحقیق ۱۰۹
- ۵-۲-۱- متغیر مستقل تاثیر مدرسه ۱۰۹
- ۵-۲-۱-۱- میزان رضایت از امکانات نمازخانه ۱۰۹
- جدول شماره ۴: توزیع پاسخگویان بر حسب میزان رضایت از امکانات نمازخانه مدرسه ۱۰۹
- ۵-۲-۱-۲- شاخص رضایت از امکانات نمازخانه مدرسه ۱۱۰
- جدول شماره ۵: شاخص نهایی میزان رضایت از امکانات نمازخانه مدرسه ۱۱۰
- ۵-۲-۱-۳- افراد جذب کننده به نماز(الگوی دانش‌آموز در نمازخواندن) ۱۱۱
- جدول شماره ۶: توزیع فراوانی بر حسب نظر دانش‌آموزان در خصوص موثرترین فرد در جذب دانش‌آموزان به نماز در مدرسه ۱۱۱
- ۵-۲-۱-۴- میزان شرکت اولیای مدرسه در نماز جماعت مدرسه ۱۱۲
- جدول شماره ۷: توزیع فراوانی میزان شرکت اولیای مدرسه در نماز ۱۱۲

- ۵-۲-۱-۵- تمایل به نمازخواندن با دیدن دبیران نمازخوان ۱۱۳
- جدول شماره ۸: توزیع فراوانی میزان تمایل به نمازخواندن دانشآموزان با دیدن دبیران نمازخوان ۱۱۳
- ۵-۳-۱- متغیر مستقل تمایل (اهمیت دادن) والدین به نماز ۱۱۴
- ۵-۳-۱-۱- اهمیت قائل شدن والدین برای نماز ۱۱۴
- جدول شماره ۹: توزیع پاسخگویان بر حسب میزان تمایل والدین دانشآموزان به نماز ۱۱۴
- ۵-۳-۱-۲- شاخص میزان تمایل (اهمیت دادن) والدین به نماز ۱۱۵
- جدول شماره ۱۰: شاخص نهایی میزان تمایل (اهمیت دادن) والدین به نماز ۱۱۵
- ۵-۴-۱- متغیر مستقل معاشرت با دوستان ناباب ۱۱۶
- ۵-۴-۱-۱- میزان معاشرت با دوستان ناباب ۱۱۶
- جدول شماره ۱۱: توزیع پاسخگویان بر حسب میزان معاشرت با دوستان ناباب ۱۱۶
- ۵-۴-۱-۲- شاخص نهایی میزان معاشرت با دوستان ناباب ۱۱۷
- جدول شماره ۱۲: شاخص نهایی میزان معاشرت با دوستان ناباب ۱۱۷
- ۵-۵-۱- متغیر مستقل آگاهی از جایگاه و آثار نماز ۱۱۸
- ۵-۵-۱-۱- میزان آگاهی از جایگاه و آثار نماز در بین دانشآموزان ۱۱۸
- جدول شماره ۱۳: توزیع پاسخگویان بر حسب میزان آگاهی و شناخت از جایگاه و آثار نماز ۱۱۸
- ۵-۵-۱-۲- شاخص آگاهی از جایگاه و آثار نماز ۱۱۹
- جدول شماره ۱۴: شاخص نهایی میزان آگاهی از جایگاه و آثار نماز ۱۱۹
- ۵-۶-۱- متغیر مستقل تاثیر ماهواره ۱۲۰
- ۵-۶-۱-۱- نگرش دانشآموزان نسبت به ماهواره ۱۲۰
- جدول شماره ۱۵: توزیع فراوانی نگرش دانشآموزان نسبت به ماهواره ۱۲۰
- ۵-۶-۱-۲- میزان دیدن برنامه‌های ماهواره ۱۲۱
- جدول شماره ۱۶: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تماشای ماهواره ۱۲۱
- ۵-۷-۱- توصیف متغیر وابسته (تمایل به نماز) ۱۲۲
- ۵-۷-۱- میزان تمایل به نماز دانشآموزان ۱۲۲
- جدول شماره ۱۵: توزیع پاسخگویان بر حسب تمایل به نماز ۱۲۲

- ۱۲۳-۷-۲-۵- شاخص میزان تمایل به نماز / نماز‌گریزی دانش‌آموزان ۱۲۳
- جدول شماره ۱۶: شاخص نهایی میزان تمایل به نماز / نماز‌گریزی دانش‌آموزان ۱۲۳
- ۱۲۴-۸-۸-۵- آزمون فرضیات تحقیق ۱۲۴
- ۱۲۴-۸-۱-۱- فرضیه اول: به نظر میرسد جوانان از جایگاه و آثار نماز کم اطلاع اند ۱۲۴
- جدول شماره ۱۷: آزمون میزان آگاهی از جایگاه و آثار نماز در بین دانش‌آموزان ۱۲۴
- ۱۲۴-۸-۲- فرضیه دوم: به نظر میرسد تمایل والدین به نماز در تمایل جوانان به نماز دانش‌آموزان نقش دارد ۱۲۵
- جدول شماره ۱۸: جدول تقاطعی رابطه میان میزان تمایل دانش‌آموز به نماز با میزان تمایل والدین به نماز ۱۲۵
- جدول شماره ۱۹: بررسی میزان همبستگی میان میزان تمایل دانش‌آموز به نماز با میزان تمایل والدین به نماز ۱۲۵
- ۱۲۶-۸-۳- فرضیه سوم: معاشرت بادوستان ناباب نقش بسزاء در نماز‌گریزی جوانان دارد ۱۲۶
- جدول شماره ۲۰: جدول تقاطعی رابطه میان میزان تمایل دانش‌آموز به نماز با میزان معاشرت با دوستان ناباب ۱۲۶
- جدول شماره ۲۱: بررسی میزان همبستگی میان میزان تمایل دانش‌آموز به نماز با میزان معاشرت با دوستان ناباب ۱۲۶
- ۱۲۷-۸-۴- فرضیه چهارم: دیدن ماهواره در عدم گرایش جوانان به نماز تأثیرگذار است ۱۲۷
- جدول شماره ۲۲: جدول تقاطعی رابطه میان میزان تمایل دانش‌آموز به نماز با میزان تماشای ماهواره ۱۲۷
- جدول شماره ۲۳: بررسی میزان همبستگی میان میزان تمایل دانش‌آموز به نماز با میزان تماشای ماهواره ۱۲۷
- ۱۲۸-۸-۵- فرضیه پنجم: حدس من این است که مدرسه در نماز‌گریزی جوانان نقش دارد ۱۲۸
- ۱۲۸-۸-۵-۱- فرضیه ۵,۱: به نظر می‌رسد رضایت از امکانات نمازخانه مدرسه در تمایل دانش‌آموز به نماز تاثیر دارد ۱۲۸
- جدول شماره ۲۴: جدول تقاطعی رابطه میان میزان تمایل دانش‌آموز به نماز با میزان رضایت از امکانات نمازخانه مدرسه ۱۲۸

جدول شماره ۲۵: بررسی میزان همبستگی میان میزان تمایل دانش‌آموز به نماز با میزان رضایت از امکانات نمازخانه	۱۲۸
۵-۸-۲- فرضیه ۵,۲: به نظر می‌رسد میان میزان شرکت اولیاء مدرسه در نمازجماعت مدرسه و تمایل جوانان به نماز رابطه وجود دارد.	۱۲۹
جدول شماره ۲۶: جدول تقاطعی رابطه میان میزان تمایل دانش‌آموز به نماز با میزان شرکت اولیاء مدرسه در نماز جماعت مدرسه	۱۲۹
۵-۸-۳- فرضیه ۵,۳: به نظر می‌رسد مشاهده دبیران مورد علاقه دانش‌آموزان در نمازخانه بر تمایل جوانان به نماز تاثیر دارد.	۱۳۰
جدول شماره ۲۷: جدول تقاطعی رابطه میان میزان تمایل دانش‌آموز به نماز با میزان مشاهده دبیران مورد علاقه دانش‌آموزان در نمازخانه	۱۳۰
۵-۹- تحلیل چند متغیره.....	۱۳۱
جدول شماره ۲۸: آزمون کولموگروف - اسمیرنف(K-S)	۱۳۲
جدول شماره ۲۹: آزمون رگرسیون نماز‌گزیزی	۱۳۳
جدول شماره ۳۰: آزمون آنالیز واریانس نماز‌گزیزی	۱۳۳
جدول شماره ۳۱: آنالیز واریانس نماز‌گزیزی	۱۳۴
جدول شماره ۳۲: ضرایب معادله آزمون رگرسیون آنالیز واریانس نماز‌گزیزی	۱۳۵
فصل ششم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات	۱۳۶
نتیجه گیری	۱۳۷
پیشنهادات	۱۳۹
فهرست منابع و مآخذ	۱۴۲
ضمائم:	۱۴۷